

2022-09-14

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: AFN 2022-170

Översyn av den kommunala vuxenutbildningens checknivåer samt ersättningsmodell

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden beslutar att lämna synpunkter till ärendet om Mål och budget avseende justeringar i checksystemet för vuxenutbildningen enligt förslagen i denna tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Arbets- och företagsnämnden beslutar att lämna synpunkter i ärendet till Mål och budget avseende checksystemet för den kommunala vuxenutbildningen. Utbildningsenheten har gjort en översyn av ersättningsnivåerna i Stockholms län för såväl grundläggande och gymnasial vuxenutbildning som svenska för invandrare, sfi.

Anordnare har signalerat att ersättningen för kurserna inom studieväg 1 i svenska för invandrare är alltför låg för att kunna bedriva verksamhet för denna målgrupp och erbjuder därför inte dessa kurser. Utifrån en jämförelse som gjorts mellan kommunerna i Stockholms län kan konstateras att Nackas ersättning relativt andra kommuner är låg. Arbets- och företagsnämnden anser därför att checknivåerna för kurserna på studieväg 1 måste påtagligt justeras för att Nacka ska vara en attraktiv kommun att verka i som anordnare och därmed ha ett utbud som matchar elevernas efterfrågan. Arbets- och företagsnämnden lämnar förslag till checknivåer till ärendet om mål och budget.

En kommunjämförelse har även gjorts för kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå. Slutsatsen för dessa verksamheter är att Nacka kommuns checknivåer kan anses vara rimliga och inga justeringar föreslås.

Arbets- och företagsnämnden lämnar också synpunkter på ersättningsmodellen och föreslår att anordnare ska erhålla full ersättning även för elever som inte klarar nivån för godkänt betyg. Förslaget kommer att tas upp i översynen om auktorisationsvillkoren.

Samtliga föreslagna förändringar beräknas rymmas inom nuvarande ram för kommunal vuxenutbildning.

Ärendet

Arbets- och företagsnämnden har enligt sitt reglemente till uppgift att initiera eventuella justeringar av checkar och regler i övrigt inom checksystemet. Utbildningsenheten har gjort en översyn av checknivåer och ersättningsmodellen.

Checknivåer kurser inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Utbildningsenheten har gjort en jämförelse av andra kommuners ersättningsnivåer för de olika kurserna inom den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen, se bilaga.¹

Med utgångspunkt från denna jämförelse kan konstateras att för många kurser är skillnaderna emellan kommunerna ganska små, men för några är skillnaderna desto större. Det gäller framför allt kurser i matematik, naturvetenskapliga ämnen samt vissa yrkeskurser. Även för komvuxarbetet, distanskurser och orienteringskurser inom gymnasial vuxenutbildning är skillnaden mellan lägsta och högsta ersättningsnivå större. Utbildningsenheten anser dock att Nackas ersättningsnivåer är bland de högre och kan anses vara rimliga och inte ändras, med undantag för eventuell uppräknings för kommande kostnadsökningar.

Checknivåer kurser inom svenska för invandrare, sfi

Utbildningsenheten har även sett över ersättningsnivåerna för kurserna inom de olika studievägarna på sfi och särskilt inom studieväg 1.² Kommunjämförelsen som bifogas har sammanställts av Täby kommun och avser år 2021.

Utbildningsenheten konstaterar att skillnaderna mellan kommunernas ersättningsnivåer, framför allt på studieväg 1 men även till viss del på studieväg 2, är mycket stora och att Nackas ersättningsnivåer är bland de lägre. För studievägs 1 samtliga kurser skiljer det närmare 100 000 kronor mellan kommunernas högsta och lägsta ersättningsnivå.

Elever på studieväg 1 omfattar relativt få elever (årligen cirka 50 elever och 70 kursaktiviteter fördelat på fyra kurser), men målgruppen kräver stora insatser av utbildningsanordnarna. Elever på studieväg 1 har kort eller ingen studiebakgrund och är därmed i många fall analfabeter. Anordnare har signalerat att de inte kan bedriva denna verksamhet till god kvalitet med nuvarande ersättning utan att gå med ekonomisk förlust och få anordnare erbjuder därför denna studieväg. Nacka har nu endast två auktoriserade anordnare som erbjuder studieväg 1, varav en är belägen i Kista och är därmed ett

¹ Jämförelsen har gjorts utifrån en tolkning av kommunernas inskickade dokument till Storsthlm, och dessa har ibland varit svårtolkade. Utbildningsenheten har därför skickat ut utbildningsenhetens tolkning av uppgifterna till kommunerna för godkännande. Endast Vux Norrort, Vux 5 samt Sundbyberg inkommit med godkännande av siffrorna.

² Den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3 samt fyra olika kurser, A, B, C och D. Studieväg 1 utgörs av kurserna A, B, C och D, studieväg 2 av kurserna B, C och D och studieväg 3 av kurserna C och D. De olika studievägarna riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort eller ingen studiebakgrund och studieväg 3 till personer med genomförda gymnasiestudier. (Skolverket)

mindre attraktivt val för eleverna i och med avståndet mellan skolan och hemmet. Det innebär att kundvalet inte fullt ut är tillämpligt för denna grupp elever.

Rektor för vuxenutbildningen har kontakt med skolchefer och rektorer för flertalet kommuner i Stockholms län och många av dessa delar uppfattningen om att det är en utmaning med att tillgodose de behov som denna målgrupp har. Flera kommuner gör därför också en översyn av ersättningsnivåerna för studieväg 1.

Utbildningsenheten föreslår mot bakgrund av ovanstående att kurserna inom studieväg 1 bör ha mer rimliga ersättningsnivåer för målgruppen. Nackas ambition är att vara en attraktiv kommun för företag att verka i och med föreslagna justeringar förutsetts att fler anordnare ska anse det ekonomiskt möjligt att bedriva verksamhet för elever på studieväg 1 och att eleverna därmed får tillgång till större valmöjligheter att välja anordnare.

Ersättningsmodellen

Nacka har sedan kundval för kommunal vuxenutbildning infördes haft en ersättningsmodell som bland annat innebär att en viss del av ersättningen betalas ut under kursens gång och att en viss procent av ersättningen hålls inne till dess att godkänt betyg uppnås. Om eleven erhåller F eller IG³, utbetalas inte full ersättning.⁴ Anledningen till att modellen utformades på detta sätt var att ge anordnare incitament till att fler elever skulle klara utbildningen med godkända betyg.

Det finns dock problem med denna ersättningsmodell. Modellen blir ett ifrågasättande av den behöriga lärarens kompetens att göra bedömningen av vilka kunskaper som eleven har uppnått vid kursslut i förhållande till betygskriterierna.⁵ Det är inte anordnaren av utbildningen som analyserar detta. Läraren kan dessutom ha lagt ner mer arbete på en elev som trots stora insatser ändå blir underkänd än på en elev som blir godkänd. Modellen skulle kunna inbjuda till att lärare utsätts för påtryckningar att sätta godkända betyg för att full ersättning ska utbetalas.

Utbildningsenhetens bedömning och förslag till synpunkter

Utbildningsenheten föreslår arbets- och företagsnämnden nedanstående:

- Checknivåerna för grundläggande och gymnasial nivå förändras inte, med undantag för eventuell uppräknings på grund av kostnadsökningar.
- Checknivåerna för klassrumskurserna inom studieväg 1 i svenska för invandrare ändras till: Kurs A och B 30 000 kronor samt kurs C och D 25 000 kronor.

³ Kurser inom svenska för invandrare och kurser på grundläggande nivå har betygsskala IG-G. Kurser på gymnasial nivå har betygsskala F-A.

⁴ Om eleven gör en provning inom fem veckor efter kursslut och klarar godkänt betyg, utbetalas i dag full ersättning. Om eleven inte är tillräckligt närvarande eller gör de uppgifter som ålagts dem, har läraren inte tillräckligt betygsunderlag och i stället för F sätts ett streck.

⁵ En lärare som saknar lärarlegitimation får inte sätta betyg självständigt, utan ska göra det tillsammans med en legitimerad lärare. Undantag finns exempelvis för yrkeslärare.

- Ersättningsmodellen ändras för att anordnare ska erhålla full ersättning för elevernas utbildning, oavsett vilket betyg eleven får. Förslaget kommer att redovisas i ärendet om auktorisationsvillkoren som ska behandlas av nämnden i september.

Ekonomiska konsekvenser

Samtliga föreslagna förändringar beräknas rymmas inom befintlig budgetram.

- Merkostnader för förändrade checknivåer på studieväg 1 beräknas till cirka 750 tkr.
- Merkostnader för utbetalning av ersättning till anordnare för elever som erhållit F på gymnasial nivå eller IG på grundläggande nivå och sfi beräknas till cirka 800 tkr utifrån volymerna 2021. Ett icke godkänt betyg på sfi och grundläggande nivå är inte lika vanligt förekommande som på gymnasial nivå. Volymerna på gymnasial nivå är större än de övriga två skolformsdelarna. Därmed skulle en ändring av denna ersättningsprincip mest påverka budget för gymnasial vuxenutbildning.

Konsekvenser för barn

Beslutet har inga konsekvenser för barn.

Bilagor

1. Kommunjämförelse av ersättningsnivåer för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, år 2022
2. Kommunjämförelse av ersättningsnivåer för svenska för invandrare, år 2021

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jen Holmberg
Rektor tillika skolchef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten